

[LIFO, 2.2.2015](#) : «Πώς είναι η ζωή για τους νεαρούς Εβραίους συμπολίτες μας;». Με αυτόν τον τίτλο και πλούσιο φωτογραφικό υλικό από τη Συναγωγή Αθηνών, αλλά και ενδιαφέρουσες δηλώσεις του Ραββίνου Αθηνών και νεαρών Εβραίων, το παρακάτω ρεπορτάζ του Θοδωρή Αντωνόπουλου στο LIFO θίγει τα ζητήματα που αντιμετωπίζουν σήμερα οι νέοι Έλληνες Εβραίοι:

Δύο νέοι συμπολίτες μας εβραϊκής καταγωγής και ο ραββίνος της Αθήνας μιλούν στη Lifo με αφορμή τις εκδηλώσεις για τη Διεθνή Ημέρα Μνήμης του Ολοκαυτώματος.

Εβραίοι της Ελλάδας. Μια «γνωστή-άγνωστη» κοινότητα με έντονη παρουσία στον ελλαδικό χώρο ήδη από τον 3ο αιώνα π. Χ., καθώς φανερώνουν αρχαιολογικές μαρτυρίες μέχρι την Κατοχή, οπότε τα ναζιστικά πογκρόμ την οδήγησαν στο χείλος της εξαφάνισης. Πολλοί Ελληνοεβραίοι διακρίθηκαν στο εμπόριο, τις τέχνες, τα γράμματα, την πολιτική, σε «εθνικούς» αλλά και κοινωνικούς αγώνες. Ολιγάριθμη σήμερα αλλά δραστήρια, ανοικτή προς τα έξω, η ισραηλιτική κοινότητα δεν αντιμετωπίζει πια διωγμούς και έντονες διακρίσεις, εξακολουθεί όμως να συκοφαντείται από τον ρατσιστικό λόγο στις διάφορες μορφές του, με τα μνημεία της να υφίστανται ενίοτε βανδαλισμούς από φασιστοειδή. Αισιοδοξεί, ωστόσο, για το μέλλον κι επιθυμεί – ιδιαίτερα τα νεότερα μέλη της – να «ανοιχτεί» περαιτέρω προς τα έξω και να συμμετέχει πιο ενεργά στο κοινωνικό γίγνεσθαι, προωθώντας έτσι τη συνεργασία, τον διάλογο και την αλληλοκατανόηση.

Με αφορμή τις εκδηλώσεις για τη Διεθνή Ημέρα Μνήμης του Ολοκαυτώματος που πραγματοποιούνται στην Αθήνα σήμερα Δευτέρα, επικοινωνήσαμε μαζί τους αναζητώντας κάποιους νέους, κατά προτίμηση, ανθρώπους που να μπορούν να μας πουν δυο-τρία πράγματα σχετικά. Η αρχική επιφύλαξη αναμενόμενη, γρήγορα όμως ξεπεράστηκε και το ραντεβού ορίστηκε στη Συναγωγή Ετς Χαΐμ, γνωστή και ως «Γιαννιώτικη», στην οδό Μελιδόνη, στο Θησείο. Χτισμένη το 1904, είναι η παλιότερη από τις δύο που λειτουργούν σήμερα στην Αθήνα. Πλέον χρησιμοποιείται κυρίως η δεύτερη, η σεφαραδίτικη Μπεθ Σαλώμ που χτίστηκε ακριβώς απέναντι το 1935. Ρυθμός βασιλικής με νεοκλασικά στοιχεία και το άστρο του Δαβίδ ανάγλυφο στην πρόσοψη, επένδυση από πεντελικό μάρμαρο, θαυμάσιο

εσωτερικό διάκοσμο από ξύλο, γυαλί και μάρμαρο. Μαζί με το Μνημείο του Ολοκαυτώματος στον Κεραμεικό (αναγέρθηκε μόλις το 2010 και είναι έργο της Ντιάνας Μαγκανιά) και το Εβραϊκό Μουσείο στην οδό Νίκης αποτελούν τα κύρια σημεία αναφοράς των 3.000 Ελληνοεβραίων της πρωτεύουσας (σε 5.000 υπολογίζονται πανελλαδικά, αριθμός δραματικά μειωμένος σε σχέση με το παρελθόν, όταν μόνο στη Θεσσαλονίκη ζούσαν προπολεμικά πάνω από 70.000 ψυχές). Πρόκειται για μια κοινότητα στην οποία μεταπολεμικά εντάχθηκαν Εβραίοι από όλη την Ελλάδα, ένα μίγμα Ελληνόφωνων Ρωμανιωτών και Σεφαραδιτών.

Το μόνιμο αστυνομικό φυλάκιο έξω από την Μπεθ Σαλώμ υπενθυμίζει ότι η ασφάλεια είναι ένα διαρκές ζήτημα στους τόπους συνεύρεσης μιας εβραϊκής κοινότητας. Αυτό βεβαιώνουν οι νεαροί συνομιλητές μας, η ιδιωτική υπάλληλος Ρόζα Αλχανάτη, ο σχεδιαστής οπτικής επικοινωνίας Ισαάκ Ζακάρ και ο μόλις 26 χρονος νέος, μοντέρνος κι ευπροσήγορος ραββίνος της Αθήνας Γκαμπριέλ Νεγρίν που με το... ζόρι δέχτηκε να συνομιλήσουμε, καθώς προτιμούσε να πάρουν το λόγο «τα παιδιά»: «Οι δραστηριότητες κι οι εκδηλώσεις της κοινότητάς μας στοχεύουν στην ανάπτυξη και τη διατήρηση δεσμών καθώς και την κοινωνικοποίηση των Ελληνοεβραίων. Τους αγκαλιάζει όλους, ανεξάρτητα από οικονομική κατάσταση, πολιτικές ή θρησκευτικές πεποιθήσεις. Όχι, δεν χρειάζεται καν να είναι κανείς πιστός Ιουδαίος για να συμμετέχει στα κοινά. Αντίθετα μας αρέσει να συνυπάρχουν πολλές διαφορετικές απόψεις», μας λέει η Ρόζα. «Η εργασία για την κοινότητά μας είναι εθελοντική... Η Εβραϊκή Νεολαία διαθέτει δική της επιτροπή και ομάδα εθελοντών. Ενδιαφερόμαστε για την παράδοση αλλά και για τις σύγχρονες κοινωνικοπολιτικές εξελίξεις. Οργανώνουμε επιμορφωτικές συζητήσεις με στόχο το διάλογο για πολιτικά, ιστορικά και κοινωνικά θέματα, σεμινάρια επαγγελματικής κατάρτισης, ψυχαγωγικές δραστηριότητες κ.λπ. Σημαντικό για μας είναι να νιώθουμε ισότιμοι πολίτες όχι εξαιτίας της εβραϊκής μας καταγωγής αλλά επειδή μοιραζόμαστε τις ίδιες επιθυμίες και αγωνίες με κάθε Έλληνα νέο. Δυστυχώς ή ευτυχώς, ξέρετε, το γνωστό στερεότυπο του “ζάμπλουτου”, πανίσχυρου Εβραίου δεν ισχύει! Στους Έλληνες Εβραίους εκπροσωπούνται όλες οι κοινωνικές τάξεις και η αλήθεια είναι ότι πολλά μέλη της κοινότητάς μας αντιμετωπίζουν οικονομικά προβλήματα, που βέβαια χειροτέρεψαν τα χρόνια της κρίσης.

Η συζήτηση στρέφεται αναπόφευκτα σε κρούσματα και φαινόμενα αντισημιτισμού που συχνά απαντώνται στο δημόσιο λόγο και τις ατζέντες ακροδεξιών πολιτικών μορφωμάτων και εντύπων – ενίοτε δε και σε σφαίρες που υπερβαίνουν τις αυστηρά ορισμένες ως ακροδεξιές... Οι συνομιλητές μου υπογραμμίζουν το πρόβλημα, δεν θεωρούν όμως ότι υπάρχει κάποιος «θεσμικός αντισημιτισμός» στην ελληνική κοινωνία, ούτε πως είμαστε ως λαός οι πιο «αντισημίτες» Ευρωπαίοι, όπως συμπέρανε πρόσφατη παγκόσμια έρευνα. «Ο αντισημιτισμός είναι βαρύς όρος... Πιο χρήσιμο είναι να ψηλαφίσουμε ποιές είναι οι αντιλήψεις για τους Εβραίους στην Ελλάδα κι αυτές έχουν να κάνουν περισσότερο με στερεότυπα, παρεξηγήσεις και έλλειψη σφαιρικής ενημέρωσης, παρά με μίσος καθαυτό», πιστεύουν. «Συναντά βέβαια κανείς όχι σπάνια αρνητικές αναφορές κι εκφράσεις στα ΜΜΕ που αντιμετωπίζουν τον Εβραίο νεφελωδώς, υπό ένα οριενταλιστικό, μυστικιστικό πρίσμα

βγαλμένο κατευθείαν από εκείνα τα ψευδεπίγραφα «Πρωτόκολλα των Σοφών της Σιών», που στη χώρα μας έχουν δυστυχώς κοινό. Ότι κινούμε τα νήματα της διεθνούς οικονομίας, ότι συνωμοτούμε να κυριαρχήσουμε στον κόσμο κι άλλα τέτοια. Άλλοι πάλι ταυτίζουν – είτε από άγνοια, είτε σκόπιμα - τους Εβραίους της διασποράς με το ισραηλινό κράτος και την πολιτική του, κάτι εντελώς αυθαίρετο. Το Ισραήλ είναι μεν σημείο αναφοράς αλλά εμείς είμαστε καταρχήν Έλληνες πολίτες που έχουν, επιπλέον, πολλές διαφορετικές απόψεις για το Μεσανατολικό».

Ναι, είναι προβληματισμένοι που ένα φιλοναζιστικό κόμμα είναι ξανά τρίτη δύναμη, «ακριβώς όπως θα ήταν κάθε Έλληνας με στοιχειώδεις δημοκρατικές ευαισθησίες»: «Είμαστε στη χώρα αυτή γενικά φοβικοί απέναντι στον ξένο, τον άλλο, τον διαφορετικό κι επίσης λάτρεις των στερεοτύπων. Κακός συνδυασμός που μπορεί πράγματι να προκαλέσει, επίσης, φαινόμενα αντισημιτισμού. Είναι ξέρες περίεργο – αφενός δεν υφίστασαι πουθενά κάποια διάκριση ή ρατσιστική αντιμετώπιση, αφετέρου εκπλήσσεσαι από διάφορα αντισημιτικά σχόλια που ακούς ή διαβάζεις στα ΜΜΕ και τα κοινωνικά δίκτυα ακόμα. Ταυτόχρονα όμως διαπιστώνω ένα συνεχώς αυξανόμενο ενδιαφέρον για την κοινότητά μας με τη θετική έννοια, οι άνθρωποι δηλαδή ακούν πολλά για μας και θέλουν φαίνεται να μας γνωρίσουν καλύτερα!», λέει χαμογελώντας ο ραββίνος Γκαμπριέλ. «Οι άνθρωποι γενικότερα τείνουμε να δαιμονοποιούμε πράγματα που δεν κατανοούμε επαρκώς κι έτσι πριν ασχοληθούμε να μάθουμε γι' αυτά, δημιουργούμε ψευδείς πραγματικότητες... Όταν όμως φτάνουμε να εκτρέφουμε μίσος για τον συνάνθρωπο, το αποτέλεσμα είναι καταστροφικό. Αν στην εκπαίδευση διαθέταμε λίγο περισσότερο χρόνο στην αλληλοκατανόηση δεν θα έβρισκαν έδαφος επιπόλαιες, μισαλλόδοξες απόψεις που συνήθως μας εμφυτεύονται από την παιδική μας ηλικία», συμπληρώνει ο Ισαάκ.

"Ασφαλώς έχουμε ακούσει πολλές φορές ρατσιστικά σχόλια, τα οποία συνήθως πηγάζουν από ελλιπή ενημέρωση και εμμονή σε προκατασκευασμένες αντιλήψεις. Μερικοί επίσης δεν αντιλαμβάνονται ότι η εθνικότητα είναι κάτι τελείως διαφορετικό από το θρήσκευμα κι ότι καθένας μας έχει τη δική του προσωπική αλήθεια. Μπορεί κάποιος να είναι κάλλιστα Έλληνας με ρίζες δεκάδων γενεών πίσω, ενώ στο θρήσκευμα Χριστιανός, Μουσουλμάνος, Εβραίος ή ό,τι άλλο θέλει. Η ελληνική εβραϊκή κοινότητα είναι ξέρετε κοινωνική, εξωστρεφής, οι περισσότεροι φίλοι και γνωστοί μας είναι μη Εβραίοι. Δεν διατηρούμε γκέτο, είμαστε ανοιχτοί στην καινοτομία και τον διάλογο». Οι συνομιλητές μας αντιπροσωπεύουν μια νεότερη γενιά που σέβεται μεν την παράδοση αλλά ταυτόχρονα επιζητά διάλογο, επαφή και συμμετοχή στο κοινωνικό γίνεσθαι αφού «η έλλειψη επικοινωνίας, επαφής και διαλόγου μεταξύ ανθρώπων και κοινοτήτων είναι που εκτρέφει παρεξηγήσεις, μίσση και ρατσισμούς».

Βγαίνοντας από τη Συναγωγή αντικρίζουμε το ηλιοβασίλεμα στην Αρχαία Αγορά, εκεί όπου απαντάται ένα από τα αρχαιότερα ευρήματα που μαρτυρούν τη μακραίωνη εβραϊκή

παρουσία στην πόλη μας, μια μαρμάρινη στήλη με σκαλισμένη την επτάφωτη λυχνία (μενορά) του 5ου μ.Χ. αιώνα. Είκοσι τέσσερις αιώνες μετά κι έχοντας περάσει στο μεταξύ από «χίλια κύματα», οι Εβραίοι της Αθήνας όχι μόνο επιβιώνουν, εξελίσσονται και προκόβουν αλλά επιθυμούν να δώσουν ακόμα πιο δυναμικό «παρών» στα τεκταινόμενα της πόλης μας.

[Πηγή: [LIFO](#) - Φωτογραφικό υλικό: Πάρις Ταβιτιάν / LIFO]